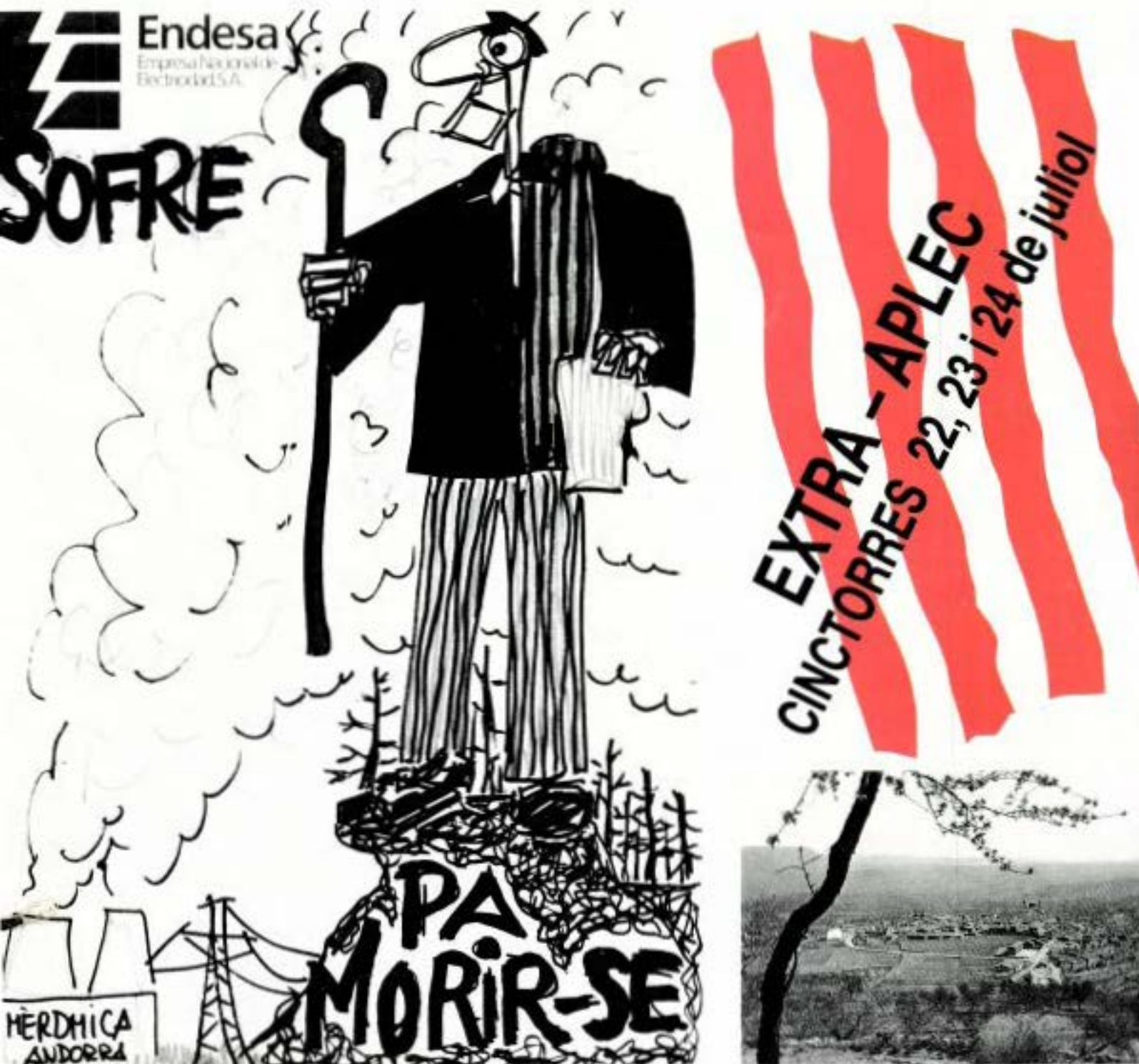

XV!

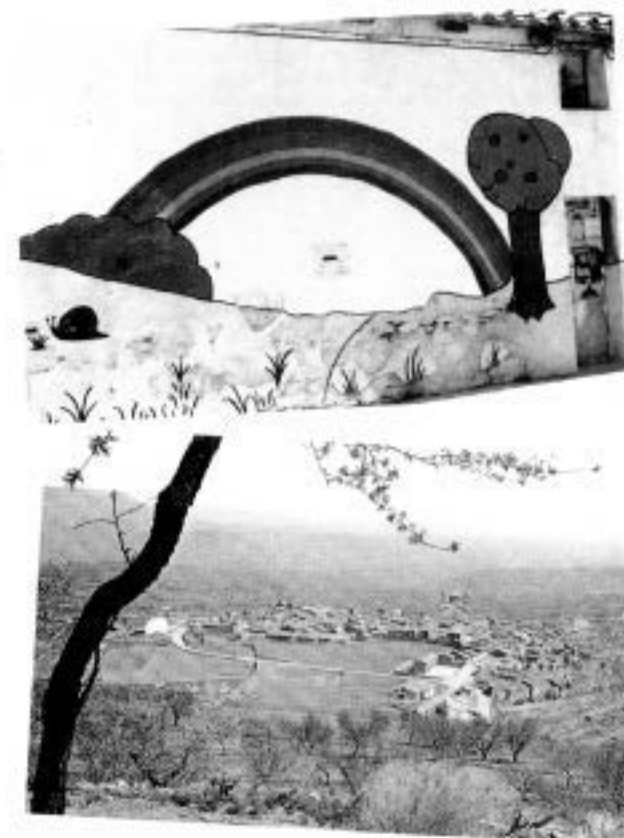
ANY II n° 6 N° Extraordinari Aplec-88

REVISTA COMARCAL
DELS PORTS

Ajut 225,- ptes.

SUMARI

Pàg.

. EDITORIAL	3
. PROGRAMA	3
. «CINCTORRES-88»	
Un Aplec: Cosa de tots	4
. CANSATS D'ESPERAR	5
. PROBLEMÀTICA ACTUAL DEL SECTOR PORCÍ	7
. EL FUTUR DE LA NOSTRA LLENGUA	
- El canvi de Llengua	8 i 9
- Recuperem la nostra Llengua ..	11 i 12

ECOLOGIA

- La contaminació de la Tèrmica ...	14
- Amec o sofre	15
- Qui ens vol enganyar?	18
- En resposta al Director del Medi Ambient	16
- Cercs: Un cas semblant al nostre .	16

Portada: Organització de l'Aplec

Equip de redacció: Carme Segura (Cinctorres), Narcisa Rambla (El Forcall), Ramon Bel i Bartomeu Messeguer (Herbers), Josep Maria Zapater (La Mata), José Bordás -esports-, Ernest Querol, Jesús Sangüesa (Morella), Emili Vinaixa (Portell), Manuel Clemente, Quico Blasco (Sorita), Josep Manuel Falcó (Vilafranca).

Fotografia: Grup de Fotografia de Morella i Salvador Rabaza.

Portada: Julio Carbó.

Dibuixant: Jesús Ortí.

Correcció lingüística: Josefina Borràs, Ernest Querol.

Col·laboradors: Tots els que vulgueu escriure.

Administració: Rafael Prats.

Distribució: Joan Carles Marcobal.

Edite: L'Associació Cultural i Comissió de Normalització Lingüística dels Ports. Correspondència a l'Apartat de Correus nº 18. 12300 Morella.

C.I.F.: G 12080636. - **Imprimeix:** Jordi Dassoy Carcellé. - **Dipòsit Legal:** B. 20.594-1987.

Editorial

Esta nova edició que teniu a les mans, ha nascut a Cinctorres des d'on enguany celebrem un fet que ens va ocórrer fa deu anys, en aquesta comarca: L'APLEC DELS PORTS.

Per aquesta ocasió especial m'han fabricat conjuntament l'Equip de la revista, la Comissió de l'Aplec de Cinctorres i altres col·laboradors. Tots ells pretenen que us explique que és aquesta Festa-Aplec, en què consisteix una de les poques realitats comarcals que es mantenen als Ports des de fa alguns anys, sense tenir altra arrel històrica o tradicional que el desig d'uns jovenassos i jovenasses de comunicar-se, de compartir problemes i inquietuds, festes i saraus.

Vull informar-vos i convidar-vos, lectors meus, a participar en els actes, debats i festes d'aquest APLEC, on hi seran presents la realitat i els problemes que vivim i patim als Ports.

Parlarem dels gorrinos, de la nostra economia que pateix les conseqüències de la incorporació al Mercat Comú; de la Tèrmica d'Andorra i el greu problema ecològic que supose el seu funcionament per a la vida de la nostra comarca; del futur de la nostra llengua; de com este Aplec ens ajude a conèixer-nos millor entre els pobles, a comunicar-nos aquelles coses que compartim i que ens fan sentir-nos comarca; i a xalar.

Volem que tothom que tingue alguna cosa a dir o a aportar, sigue de la comarca o simpatitzant, pugue fer-ho en el marc del nostre Aplec.

Aixina que US ESPEREM!

XIe Aplec dels Ports Juliol-88

PROGRAMA D'ACTIVITATS

– L'Organització, si cal, podrà modificar el contingut d'aquest programa.

DIVENDRES, 22

18 hores: Cercavila. Presentació de l'Aplec amb un grup d'animació.

20 h.: Xerrada sobre l'economia comarcal.

22 h.: Teatre al carrer.

24 h.: Ball de plaça.

DISSABTE, 23

10 hores: Jocs per als xiquets.

17 h.: Xerrada-col·loqui sobre la contaminació de la tèrmica.

19 h.: Actuació de grups folklòrics de la comarca.

24 h.: Revetlla amb l'orquestra «LA CLANDESTINA».

DIUMENGE, 24

12,30 h.: Vermut-Concert.

17 h.: Actuació de CARLES SANTOS.

19 h.: Recital de RAIMON.

ACAMPADA INFANTIL

– Del 22 al 25 es farà la primera acampada infantil comarcal. Participant els xiquets del Cicle Mitjà dels pobles de la Comarca.

Cinctorres 88. Un Aplec: Cosa de tots

Fa temps que pel nostre cap rondava l'absurda idea: «L'Aplec dels Ports és cosa de joves», aquest any cau el lema i emergeix, ja per a sempre: «Un Aplec és cosa de tots».

Tots sabem com funciona un Aplec dels Ports: el seu sistema rotatiu dels pobles de la comarca per a la seua organització, la sol·licitud d'alguna que altra subvenció a totes les entitats i institucions possibles amb la finalitat de fer-lo com més popular millor, i la celebració de tota la joventut de la comarca (especialment la del poble organitzador). Però ací no es pot acabar un Aplec, s'ha de traspasar la barrera del material, del que en un cap de setmana es creme, per a donar-nos

a conèixer que a la comarca dels Ports estem més units que mai i que els sentiments cap a la terra que ens ha vist nàixer i recórrer els seus racons més amagats està per damunt de tot.

L'Aplec és cosa de tots, nosaltres des de l'organització tenim clar que, potser, sense la col·laboració de persones adultes que ens donen suport en multitud d'activitats, que es preocupen per la possible ubicació dels actes, que aporten algunes idees vàlides, i sobretot la il·lusió que ens donen s'haguere fet difícil dur a terme l'Aplec de Cinctorres.

També els xiquets participen a l'Aplec, ells estan acampats al nos-

tre poble amb la finalitat de passar-s'ho bé, de conèixer els voltants de Cinctorres, i de conèixer la seua gent. A ells se'ls ha de mentalitzar del que és veritablement un Aplec, en contra de totes eixes negligències que poden arribar a eixir d'algunes boques en alguna conversa.

Tots, tots, tots entren en la xarxa que fa possible una bona organització i un acolliment d'amistat a tots els que vénen d'altres racons del País Valencià. Així doncs, des de l'organització ens quedem amb el lema: Un aplec és cosa de tots. Salut.

PERE

**OFICINA D'INFORMACIÓ,
INICIATIVES I RECLAMACIONS**

CASTELLÓ

CENTRE D'INFORMACIÓ

*La Generalitat,
ara més prop*

**GENERALITAT VALENCIANA
PRESIDÈNCIA**

PREGUNTE EL QUE NECESSITE

L'informarem sobre els aspectes generals de l'Administració de la Comunitat Autònoma. Sobre la seua estructura, funcions i procediments.

CENTRE D'INFORMACIÓ

ATENEM LES SEUES RECLAMACIONS

Podrà formular totes aquelles queixes i reclamacions que estime convenients per sentir-se desatès o lesionat en els seus drets.

SERVEIS TERRITORIALS

POT SUGGERIR-NOS LES SEUES INICIATIVES

Acol·lirem totes les iniciatives que serveixen per a millorar la nostra Administració. Seran rebudes, classificades i trametes a l'òrgan competent.

CRIDE'NS:

Telèfon: 23 84 12
23 85 09

Li facilitarem la informació que necessite sobre l'Administració de la Comunitat Autònoma Valenciana.

VISITE'NS:

Plaça de la Pau, 18

Si vol, l'atendrem personalment.

ESCRIGUE'NS:

Plaça de la Pau, 18
12001-CASTELLÓ

Les seues preguntes, suggerències i reclamacions, seran degudament contestades.

Comissió d'Economia i Hisenda	Bona Vista, 2-11 Tel. 23 81 85 23 81 89
Comissió d'Obres Públiques i Transport	Urbanitat M. Sagala Boix, 1 Tel. 23 85 34 Agricultura i Pesca A. de Mar, 15 Tel. 23 85 004040 Tributació Bellesguard, 9 Tel. 23 87 82 Obres Públiques Carreres A. de Mar, 18 Tel. 23 85 0042 Gestió dels Noms Narciso, 42 Tel. 23 85 4455
Comissió de Cultura, Educació i Ciència	Cultura - Biblioteca A. de Mar, 23 Tel. 23 84 11 Músic, 14 Tel. 23 82 12
Comissió de Sanitat i Consum	Sanitat A. de Mar, 9 Tel. 23 85 50 - 23 85 81 Consum A. de Mar, 8 Tel. 23 85 12
Comissió de Treball i Seguretat Social	Treball P. Maria Aguirre, 1 Tel. 23 82 30 Serveis Socials R. Maria Aguirre, 5 Tel. 23 88 11
Comissió d'Indústria, Comerç i Turisme	Indústria - Energia M. Sagala Boix, 15 Tel. 23 84 0023 47 19 23 85 25 Comerç Andreu, 11 - Aljubert Tel. 23 85 53 - 24 18 40 Turisme R. Maria Aguirre, 5 Tel. 23 84 0028 - 23 85 11 40
Comissió d'Agricultura i Pesca	Hortens, 23 Tel. 23 85 11
Telèfon Turístic	23 18 88

Cansats d'esperar

I ja 'a deu anys. Molts anys. Massa anys per a la comarca, massa anys per a les esperances no conquistades, massa anys per a una mort que cada dia se sent més propera. I ¿qué ens queda de tot allò? ¿On hem arribat? ¿Què hem perdut? Si la memòria no falla fa deu anys les poques coses que hi havien clares eren:

- Que **volíem tenir una comarca que s'anomenava «Els Ports».**

- Que el nom i la comarca no eren un luxe per a fer «pegatines» i festes sinó un començament des del qual lluitar per a reivindicar que després d'un abandó etern volíem unes condicions de vida i cultura millors i ens creiem amb tots els drets per a reclamar-les.

Eren els anys de la transició política. Franco havia mort feia dos anys. S'havien fet les primeres eleccions generals. I mentre la classe política treballava en la redacció de la Constitució, per tot arreu eixien les reivindicacions més o menys fortes: partits polítics legalitzats, sindicats, autonomismes històrics i de nova planta etc. Enmig de l'emboïc, als Ports, uns quants replegaven les comandes històriques: Emigració, desindustrialització, agricultura abandonada, sanitat tercermundista, escolarització deficient, infraestructura cultural inexistent, ramaderia en expansió però amb problemes estructurals. ¿Què fer? En una comarca tan rica en tradicions, no hi havia (amb l'excepció dels rectors i els grups de Caritas) cap precedent històric recent de treballs comuns. També hi era el factor afegit: els ajuntaments encara no s'havien renovat, les eleccions municipals quedaven lluny.

Amb aquesta realitat ¿qué podien aclarir les bones voluntats d'uns quants joves? I sense paracaigudes ens van llançar a l'espai buit: **Todolella 77**, primer aplec dels Ports... i van començar a conèixer-se, i a fer la revista dels Ports. I per ací i per enllà es van adonar que hi havia una comarca que volia resistir a la no existència.

Cap a finals de juliol, l'Aplec. «**Tots als Ports**» Cinctorres 78. I mentre els gorrinos, que havien estat la solució possibilitària heretada dels patiments de l'emigració, anaven fent. Tota la comarca va

esdevenir una enorme granja, sembrada de Caixes Rurals-Cooperatives. S'assajaven processos de modernització, de noves formes de venda, de sistemes tancats de producció: molts acabats malament.

Paral·lelament l'entrada de les multinacionals i s'anava sentint la presència de perills: no duren les alegries a la casa del pobre. Les multinacionals anaven prenent posicions al mercat espanyol i, altrament, els sindicats agraris no tenien implantació ni les organitzacions polítiques patien per uns pobles de tan poc pes.

I els Aplecs anaven passant: **Morella, Villoses, Herbers, Sorita, Vilafranca, Forcall, La Mata.**

I eleccions generals i també municipals. I als Ports UCD i el PSOE es van repartir els ajuntaments. Als pobles van renàixer els vells enfrontaments tants anys amagats, amb difícils i paciencioses solucions.

En començar els anys 80 «**La radera tronada**»: Una empresa de L'INI, de l'estat, es posada en funcionament a Andorra: Una central Tèrmica... i la resta del conte ja el saben tots: Pins que moren poc a poc, gorrinos que tenen neumonies, agüelos que... etc. etc. I va començar el calvari. Icona, Endesa. Endesa, no plou. Diputació, ho aclarirem: els pins morint-se. Diputats comarcals, mudats. Comissions de seguiment, retratats: els pins es moren.

Un moviment al marge començava: gent dels Ports que patia i que per primera vegada (haguera estat possible sense la tradició dels Aplecs?) per a defensar uns bens comuns s'ajuntava, també per a defensar un patrimoni ecològic, fora de butxaques particulars. Reunions i taules rodones. Contactes. Comunicats... **l'enorme manifestació de Castelló**. Tots. La primera vegada en la història que uns pobles baixen a Castelló a fer saber de la seua ràbia contra la contaminació d'Endesa.

I, primer, a l'Aplec del Forcall, enmig de les reivindicacions, molts van plorar amb els punys pretos quan es va fer el soterrat del Pi.

Més comissions de seguiment, estudis. Seguint, NILU. Endesa,

no contaminem: els pins morts. Després **30.000 milions per a llavar carbó**. Un carbó que «no contamina». 30.000 milions amb consellers i diputats inclosos.

I ací estem: **Cinctorres 88**. 11e Aplec dels Ports.

Recordar els problemes de l'any 77 és enumerar els del 88? Cal afegir a la llista dos de nous que aleshores eren impensables: la central d'Endesa i els gorrinos.

Hem arribat a un punt tràgic: No es veuen moltes solucions a curt termini. I que cadascú replegue les seues culpes.

A un progressiu interès per la comarca per part dels seus habitants: assumpció del fet comarcal, reaccions comunals front a la contaminació, participació en la vida política i cultural, cal afegir per l'altre costat altres consideracions no tan positives. ¿Els partits polítics als Ports han fet el que calia? Hem quedat molt bé com a comarca dins el mapa del País Valencià. Hem fabricat polítics, diputats a les Corts, a la Diputació. Ens han venut piscines (anem nets) subvencions a festes i algun que altre acte cultural, alguns desaigües i quitrà als carrers. No ens oblidem de l'arribada d'AITANA (i de l'augment de la fe valenciana) ni de les netes pedres històriques de Morella (afegiu si falta alguna cosa...).

No afegirem ni treball contra les desgràcies que el tractat d'adhesió al Mercat Comú ens ha dut, i que els polítics les sabien. No podem afegir treball per a rellançar econòmicament la comarca. Afegirem, això sí, algun crit destemplat contra la Diputació, el Consell o Endesa, si els que manaven eren de l'altre partit.

Cal dir, però, que mestres, metges i veterinaris hi ha més. Tanmateix el fracàs escolar és enorme, els xiquets naixen a Castelló i els gorrinos ¿qué direm dels gorrinos?

Carreguem tots els cabassets de culpa que ens pertoque. I, novament amb racionalitat i rapidesa repassem la llista de greuges. Açò ho arreglarem nosaltres, si volem arreglar-ho. I amb veu clara denunciarem els problemes i les injustícies, **i reviuem junts la possibilitat d'una nova esperança que no sabem ben bé d'on ens pot venir.**

F.G.

BAR – RESTAURANT

«RING»

S. Vicent, 46 **CINCTORRES**

- Especialitat en tapes
- Menús Especials els dies de l'Aplec
- Locals per a banquets i reunions

Passeu un bon Aplec!

**CAIXA RURAL PROVINCIAL
DE CASTELLÓ**

C/. Enmig, 3 – Tel. 20 33 99

DELEGACIÓ EN CINCTORRES:

C/. Sant Roc, 9 – Tel. 18 10 50

*«ESTEM EN ELS POBLES
PERQUÈ SOM DELS POBLES»*

LA CAIXA FORTA DEL CAMP

Problemàtica actual del Sector Porcí

La principal activitat dels habitants de la comarca dels Ports és la del sector porcí, del qual en viuen més del 95 %. Este sector està passant un moment crític a causa de la baixada del preu en un 35 % en un any. Esta baixada tan espectacular s'ha produït principalment per la gran quantitat de carn que el nostre país està obligat a importar dels països de la C.E.E., mentre que nosaltres no podem exportar fins el 92 quan s'obriran les barreres del mercat Europeu.

El motiu pel qual no podem exportar és la famosa P.P.A., però resulta que en estos moments està pràcticament erradicada en tot l'estat o pràcticament, amb zones localitzades.

Un altre dels punts importants que s'han de millorar a la curta són las races dels nostres animals, perquè estem en inferioritat respecte a ells. El problema es planteja quan es volen aconseguir animals de raça, perquè els únics que te les poden proporcionar són les multinacionals, i tenen uns preus entre 70 i 80 mil pessetes per exemplar, que és absolutament exagerat. Tenint en compte l'actual situació, és impossible realitzar qualsevol tipus de millora en les explotacions. Això hauria d'estar controlat pel Ministeri, important races europees a un preu mínim i distribuir-les entre els ramaders, així en un parell d'anys estaríem al mateix nivell que els altres països de la Comunitat.

Però la situació és molt diferent; des que han començat les importacions el preu ha baixat en un 35 % en menys d'un any.

Un punt en el qual el Ministeri hauria d'actuar ràpidament és en la situació del granger en vendre els animals a un intermediari, quan els ven no té cap tipus de rebut ni justificant, per tant, si no cobre, no pot reclamar perquè no té cap document que justifique l'operació realitzada.

Una cosa que va estretament lligada al sector porcí és el pinso, que és l'aliment bàsic, passe que després del nostre ingrés a la Comunitat hem d'importar la matèria primera dels països membres, per la qual cosa resulta més cara que quan l'importàvem dels Estats Units. Damunt, per si açò fore poc, el SENPA està retenint el cereal d'ací per a poder importar la gran quanti-

J.M.Z.

tat pactada en el tractat d'adhesió; és a dir que la nostra està emmagatzemada i importem la d'Europa que resulta molt més cara. Si el SENPA no pose en circulació el cereal emmagatzemat el preu del pinso s'encarirà, i en conseqüència les despeses, i les coses encara aniran pitjor.

Una de les coses a fer immediatament és revisar el tractat d'adhesió, perquè els que el van firmar (el temps ho està demostrant) no sabien el que firmaven, s'han de rectificar alguns punts, principalment els referits a la P.P.A. que, segons pareix, és el principal obstacle a les nostres exportacions, o si més no, la principal excusa; i als llocs on està totalment erradicada, deixar que exporten a la Comunitat. També fer que el SENPA comercialitze el cereal emmagatzemat per a que es pugue retallar el preu del pinso i les despeses.

Ara a partir del mes de juny -per acabar d'emboïcar-ho, per si els pareix que ho està poc- l'administració trau als veterinaris titulars dels pobles i per a substituir-los, n'ha posat a un per comarca, la seua missió serà la sanitat i les guies, principalment; unes guies que les han apujades 10 pessetes (què és vergonyós), amb este augment els sobrarà per a pagar als menescals, i nosaltres ens n'hauré de buscar-

ne un que ens atengue com cal, i damunt, ens l'hauré de pagar de la nostra butxaca. Pareix que no paguem els nostres impostos, però cada tres mesos d'això no se n'obliden: «Vols caldo... dos tasses».

Al mes d'abril es van fer 2 manifestacions, una a nivell de les províncies i l'altra estatal a Madrid, amb assoltada d'animals i abocament de productes «radioactius» propis del sector. En vista de les mobilitzacions el ministeri pareix que reaccione, bé, només ho pareix, perquè a la primera setmana hi ha una baixada de 5 pessetes i a l'altra una puja de 5 ptes., a l'altra ha arribat a les 130 ptes., que són insuficients; encara no es cobreixen les despeses, com a mínim ha de pujar a 155 ptes. i mantenir-se, si no és així ho passarem molt malament.

És impossible treballar en esta situació. Millorar les explotacions perdent diners, és impossible de fer-ho, amb la qual cosa perdem un temps molt valuós que ens costarà de recuperar. La pitjor cosa és que esta situació no porte marxa de solucionar-se, conseqüentment el sector porcí, i en concret la comarca dels Ports, es trobe en un carreró que té difícil l'eixida, si més no a curt i a mitjà termini.

Un granger jove. Cíntorres

El futur de la nostra Llengua:

Desaparició o recuperació

El canvi de Llengua

La substitució d'una llengua per una altra és un procés històric que no es done en un dia; ara bé, en un moment determinat sí que es pot vore quina és la tendència d'una llengua. En el cas de la nostra és molt clar; tot apunte cap a una substitució. Si serà molt prompte o tardarà molt és un altre problema, però el que ningú no pot negar és que una llengua que perd parlants i àmbits d'ús és una llengua en camí de desaparèixer.

Si tot fore tan clar els parlants se n'adonarien i podrien ser que intentaren d'aturar el procés. Hi ha moltes coses que emboiren l'evidència: un profund desconeixement de la història, i algunes persones en el trist paper d'haver d'amagar el que salte als ulls, amb la producció consegüent de pseudoarguments... I un agravant: els efectes de la marginació dels mitjans de comunicació que acceleren el procés de substitució i són un factor desconegut en casos anteriors. Oportunitats úniques de fer una televisió valenciana es perdran, i es justificarà l'injustificable.

L'anàlisi dels processos de substitució lingüística és molt complexa. Farem una aproximació sumària en l'espai que ens han deixat; dividirem el treball en dos blocs: Una exposició general de les dades i la seua anàlisi.

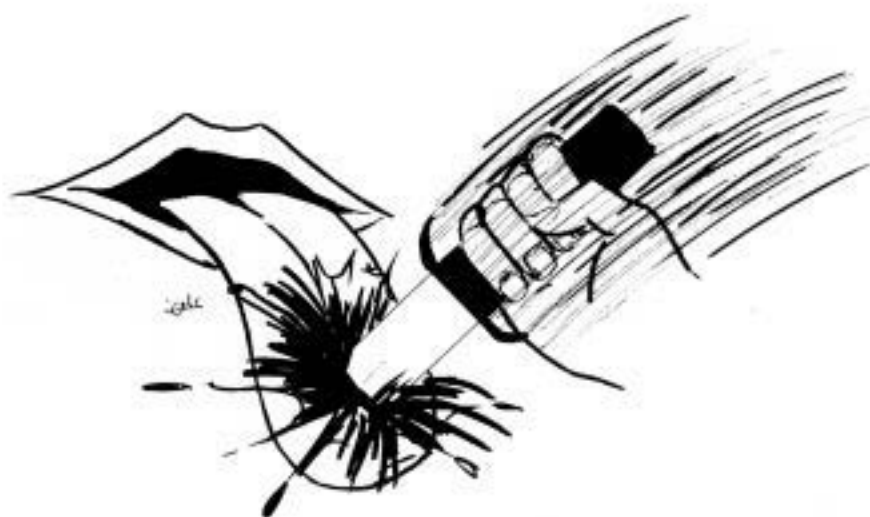
LA REALITAT LINGÜÍSTICA COMARCAL

La descripció de la situació lingüística de la comarca la centrarem en el coneixement que tenen els habitants de la comarca de la llengua pròpia, l'ús que en fan i el desplaçament del valencià pel castellà. Les dades d'aquest apartat estan extretes del meu treball: «El procés de substitució lingüística a la comarca dels Ports».

CONEIXEMENTS:

Els percentatges ens els ha proporcionat l'estudi de tots els padrons del 1985:

- 1.- No entén el valencià el 0,13 %
- 2.- L'entén però no el parlar el 2'69 %
- 3.- L'entén i el llegeix però no el parlar el 0,26 %

- 4.- El sap parlar el 71,86 %
- 5.- El sap parlar i llegir el 16,53 %
- 6.- El sap parlar, llegir i escriure el 8,51 %

És a dir, el 96,90 % saben parlar valencià, només un 3,08 % no el sap parlar, i només un 0,13 % no l'entén (gent que ha acabat d'arribar a la nostra àrea lingüística com funcionaris i algun cas ideològic). El llegeix el 25,30 % i l'escriu un 8,51 %.

La tímida introducció del valencià a l'escola farà que augmente el nombre de gent que el sabrà llegir i escriure, encara que la normalitat d'un ensenyament en la llengua pròpia està lluny d'aconseguir-se, fins i tot els propis ensenyants s'han oposat (vegeu el nº 3 d'AU!, de la tardor del 87). L'anàlisi detallada de la llengua a l'escola la podeu trobar al nº 12 de desembre de 1985 de la revista *Els Ports* on es pot vore que tots entenen el valencià, però l'ensenyament es fa en una altra llengua.

ÚS:

Si dividim els àmbits d'ús en orals i escrits ens adonarem que la nostra llengua només està present en els orals menys considerats (la parla quotidiana amb coneguts) i compartint l'espai amb el castellà. Dels àmbits escrits i dels mitjans de

comunicació és pràcticament exclusiva. Aquesta marginació està fortament assimilada pels parlants que la veuen com **natural** i inalterable.

EL CASTELLÀ VA GUANYANT PARLANTS:

L'opció de prendre una llengua distinta a la de la comarca com a una diferenciació més d'estatus social, va ser seguida per un bon nombre de pares en no transmetre la llengua pròpia als fills, sobretot als pobles més grans. La tendència va anar descendent, sense tenir tanta importància l'estatus econòmic, i guanyant nous seguidors. En l'actualitat pareix que s'ha aturat una mica, però el que sí que ha propiciat és que els matrimonis que parlen dues llengües diferents, als fills els parlen sempre en castellà, especialment als pobles més grans. Aquestes dades són concloents, segons ens mostre l'estudi de les generacions més joves no hi ha ni un cas que es parlar valencià als xiquets quan un dels dos progenitors parlar castellà. Si un pare parlar castellà, sempre els parlar en la seua llengua als fills, cosa que no passe quan es tracte del valencià. Els matrimonis mixtos són una forma encoberta de canviar de llengua, i cada vegada té menys importància el nivell econòmic, són més les aspiracions de diferenciació sense que hi hage d'altres signes importants que l'acompanyen.

ANÀLISI

Cal que contextualitzem les dades que hem comentat amb les limitacions legals i governamentals que les condicionen. La visió del seu conjunt ens podrà donar les perspectives de futur.

LIMITACIONS LEGALS

Reproduïm textualment un fragment de la **Declaració d'Iruñea** perquè reflexe amb contundència el paper de la **carta magna**:

«Hem vist com una Constitució, que declare genèricament la llibertat i la igualtat democràtiques als articles 1, 14 i 149,1,1, les mutile i degrade específicament a l'article 3, en què l'Estat esmente pel seu nom l'únic idioma que empare i impose com a oficial seu, mentre que relegue a la indefinició i indefensió «las otras lenguas españolas». El contrast entre l'idioma emfàticament proclamat i els idiomes vergonyosament immencionables no fa sinó declarar amb el suprem rang ideològic i legal les regles més bàsiques de la desigualtat preestablerta. L'escàndol és que es pretén legitimar així en forma democràtica un principi radicalment antidemocràtic, i es presenta com una solució innovadora a aquella mateixa discriminació que ere el problema inveterat. Clarament: es tanque en cercle vicis el futur que s'havia d'obrir».

Les lleis d'un rang inferior no se'n poden eixir del solc marcat per la Constitució, i per si fore poc, el nostre Estatut d'Autonomia i la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, no aprofite al màxim el poc espai que els havien deixat.

LIMITACIONS GOVERNAMENTALS

Si les limitacions legals són molt

clares i consten per escrit, les del govern només es poden extraure de les declaracions d'intencions i de l'actuació quotidiana. Afirmar que és a Madrid on es decideix la nostra política, és només constatar una realitat. El Govern valencià no ha tingut mai una clara voluntat de reconstrucció nacional, aquells que la tenien han estat apartats del poder. La coartada constant ha estat la d'esgrimir la inexistència d'una demanda social en aquest aspecte, que ells no han intentat mai de canviar. Eixa debilitat ha enfortit els sectors més reaccionaris de la ciutat de València, que des de l'inici de la transició sí que han tingut molt clar com anar en contra de l'ús de la llengua i de tot el que vulguere dir una recuperació autòctona; i ho han fet, precisament, erigint-se en els únics defensors d'allò que neguen; respecte a la llengua, els més aferrissats defensors no la parlen mai, i quan els altres la utilitzen, llavors diuen que allò no és valencià. No han dubtat a utilitzar les bombes quan els ha paregut (a més, amb tota impunitat). El fenomen **blavero** ha pres una importància considerable: estan molt representats a les institucions, i han aconseguit tot el que volien (senyera, denominació, himne, nom de la llengua...) per la claudicació constant dels qui ostenten el govern, que estan temerosos de perdre vots per aquestes qüestions. La consigna donada darrerament ha estat que la llengua no ha de ser problema, que quan n'hi hage un s'evite, és a dir es cedisque encara més. Quin és el futur de la llengua en eixe context? Convindreu que no és massa esperançador.

REPERCUSSIONS A LA COMARCA

Sense tindre ni art ni part ens tro-

bem esquitxats per la tragicomèdia valenciana; si no s'ha argumentat com a la ciutat de València, ha estat perquè la necessitat de diferenciar-se d'algú, és mínima i ja es veu pagada amb un xovinisme municipal, no cal més. La reivindicació per la llengua és molt reduïda i, en general, la gent ja es conforma amb parlar-la (alguns la van abandonant, com ja hem vist). No cap ajuntament porte una línia clara en eixe punt, es manté l'estatus quo i a anar tirant: «hi ha coses més importants», diuen alguns.

PERSPECTIVES

La inèrcia pot anar fent el seu camí, si no hi ha cap canvi. L'esperança comarcal és que els nous ajuntaments facen seua la reivindicació per la llengua. El marc general és molt difícil que varie, i la importància dels efectes externs és molt negativa si se segueix l'exemple de València. Confiam que no facen massa cas a les directrius dels seus partits, la nostra realitat és molt diferent, l'índex de valencianoparlants és altíssim.

Ernest Querol Puig

Bar Salvador

Tota classe
de tapes variades

C/. Plaça, 33
Tel. 18 10 59
CINCTORRES

Bar Ripollés

Sant Lluís, 64 – Tel. 18 10 98

CINCTORRES

Entrepans i tapes variades

Especialitat en «fritos» del país

VIAJANDO

POR CASTELLÓN Y SU PROVINCIA

E. Díaz Martínez y F. Olucha Morillas - M. Cruzado Casado.

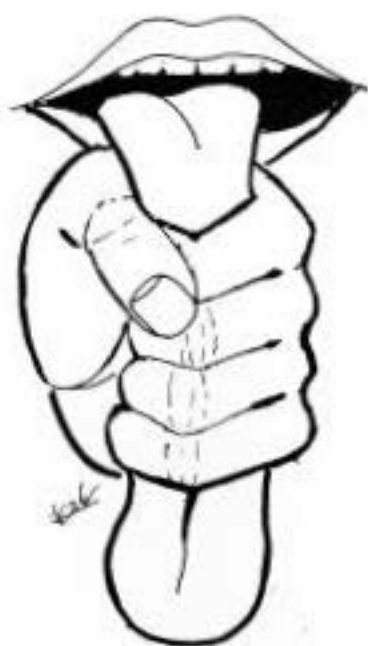
Recuperem la nostra Llengua

Parlem ara de normalització lingüística a la nostra comarca. En les pàgines anteriors, hem analitzat l'estat del valencià, i les conclusions palesen una tendència, potser irreversible, cap al canvi, cap a la substitució lingüística, en favor del castellà. Per aturar aquest procés cal contrarestar-lo a temps amb un altre d'invers: un procés de normalització.

Una llengua existeix quan hi ha una comunitat que la utilitza, que la fa servir per a comunicar-se. La llengua esdevé, de fet, vehicle de tota relació, l'eix a partir del qual s'estableix tot l'entramat social i cultural i constitueix, alhora, el senyal d'identitat per excel·lència. Llengua, societat, cultura i identitat són, així, termes aglutinadors i definitoris d'una comunitat determinada. La llengua, però, n'és l'os central, sense el qual la resta difícilment podria articular-se.

La llengua, doncs, es desenvolupa i serveix per a totes les situacions comunicatives que la comunitat, com a tal desenvolupa. La gamma de situacions o d'àmbits d'ús és diversa i la llengua s'hi adapta perfectament modulant-se en diversitat de registres o maneres que van des del parlar col·loquial que fem amb veïns, amics i familiars fins al parlar més formal i rígid que demanen les relacions amb les institucions; del parlar de l'abuela quan ens explica un conte, al llenguatge més acurat i treballat d'una obra literària.

Així, podem dir que una llengua funciona amb normalitat quan és emprada pels seus parlants en la totalitat de situacions comunicatives que la seva vida social genera. És usada tant en els nivells més formals com en els més familiars. Tant a l'escola com a l'Ajuntament, a la televisió o al bar. Si no és així, i este és el nostre cas, li cal encetar, urgentment, un procés dinàmic i decidit de normalització lingüística, el qual ha d'estar protagonitzat, en primer lloc, pel govern que en tingui competència, qui des de la seva política lingüística ha de crear i facilitar els mitjans legals i pràctics per restablir l'ús de la llengua en aquells àmbits on ha estat substituïda.

El valencià ha estat una llengua històricament perseguida. Les consecutives polítiques lingüístiques, no oblidem que de política lingüística n'hi ha sempre en un sentit o en l'altre, l'han destronat dels àmbits oficials: la política, el govern, les institucions, els serveis, l'escola, que han estat ocupats pel castellà, i l'han relegat als nivells populars i familiars.

Els bans de l'agutzil de Cincorres són un exemple il·lustrador d'aquesta marginació del valencià en els nivells més formals. Quan el ban comença «Se hace saber...», l'oïent para atenció al missatge o comunicat oficial de l'Ajuntament. Ves a saber si mos han apujat els impostos o si és el darrer dia de pagar la contribució.

En canvi, quan difon el missatge d'algun venedor de fruita o de calçat, el pregó comença, invariablement, així: «Tot el que vullgue...». Igual passa amb la denominació del lloc que és escenari d'aquestes activitats. Ara plaza de la Diputació, ara plaza del Pou.

Aquesta anècdota que el costum explica i ens pareix tan natural, deixa de ser lògica si ens la mirem des d'una òptica normalitzadora, i difícilment trobaríem motius contundents per continuar mantenint aquesta diferenciació.

PROPOSTA

Contínuament ens estem referint a la normalització que, ací, entenem com a extensió de l'ús del valencià a tots els àmbits. Pensem en altres comarques del domini lingüístic com València o Barcelona i voltants, on la presència massiva d'immigrants fa necessària la difusió i l'ensenyament de la llengua, no només a nivell escrit.

Vegem alguns d'aquests àmbits: escola, administració i mitjans de comunicació.

A l'empar d'una normativa poc decidida, la introducció del valencià a l'ensenyament topa amb freqüents dificultats. Les recomanacions dels organismes oficials internacionals que aconsellen la utilització de la llengua materna com a mitjà natural per al desenvolupament intel·lectual de la persona i els arguments de caràcter pedagògic a favor de la llengua pròpia que aporren psicòlegs i pedagogs a més del nostre sentit comú, són elements més que suficients per fer-nos decantar per una escola en valencià, fent-nos així ressò d'un dels drets fonamentals de l'home: el dret a l'ús de la llengua pròpia, del qual se'n desprèn el dret a rebre l'educació en aquesta.

L'Administració i l'Ajuntament, com a ens oficials, han de ser els primers a donar exemple de l'aplicació de la normativa legal que regula l'ús del valencià, haurien de ser el model a imitar per altres corporacions i entitats privades. Com a organismes al servei de la població han d'emprar la llengua de la comunitat per tal d'apropar-s'hi i facilitar-ne la comunicació.

Això vol dir, com a mínim, que el valencià ha de ser la llengua vehicular:

- en l'atenció al públic
- en la documentació municipal: sol·licituds, impresos, actes de plens, ordenances, informes, etc.

- en els bans o pregons municipals
- en la retolació dels carrers.
- en la senyalització de pobles, carreteres, barrancs, rius, etc.
- en la publicitat dels actes
- en els butlletins o publicacions municipals

En definitiva, en tots aquells actes lingüístics, orals o escrits, que tenen lloc en la seva gestió.

Els mitjans de comunicació, ràdio, televisió, premsa, eines d'expressió de la col·lectivitat han de fer-ho en la llengua d'aquesta.

Ja hi ha una TV que emet totalment en català, però les limitacions imposades per la parcel·lització política de la nostra comunitat lingüística fan difícil l'extensió de les emissions a tot el territori. D'altra banda la possibilitat de fer una televisió valenciana no acaba de reeixir.

La presència del valencià a les emissores de ràdio és ja un fet, però cal augmentar-la.

Si bé hem atorgat a l'Administració el deure d'engegar el procés de normalització lingüística, responsabilitat indefugible, cal no caure en l'error de desentendre'ns i deixar-ho exclusivament a les seves mans. La nostra participació és fonamental i imprescindible i s'ha de concretar, crec, en tres punts bàsicament.

- Fer valer el nostre dret a expressar-nos en valencià a tot arreu, sense deixar-nos intimidar per les actituds contràries que no reflecteixen altra cosa que una falta de respecte.

- Mantenir una actitud conscient i persistent d'exigència envers l'Administració, per tal que aquesta pose els mitjans necessaris per al restabliment del valencià en tots els àmbits, i de denúncia, en cas de descurt o d'incompliment.

- Usant el valencià en el marc de les nostres activitats, especialment quan tenen ressò en la societat:

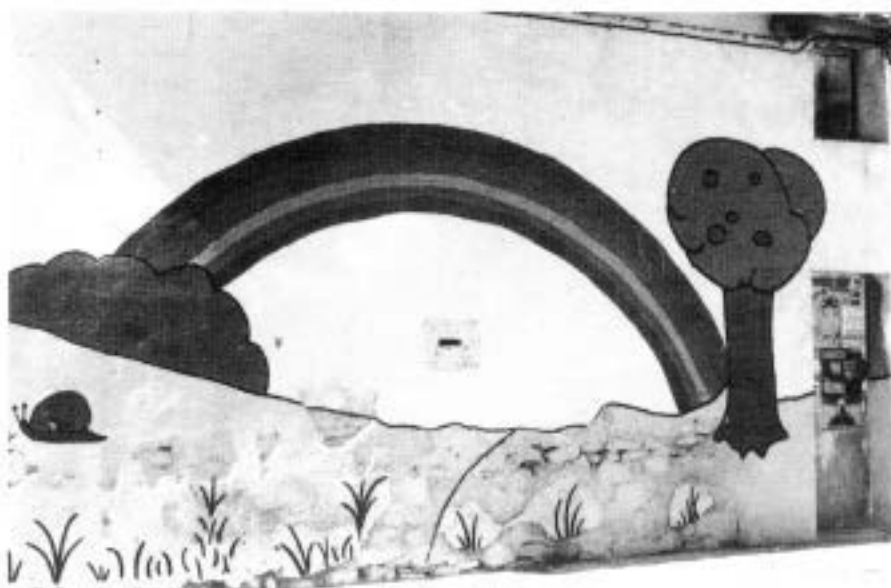
- . Associacions i centres recreatius i culturals.
- . En el comerç, publicitat de les nostres empreses o serveis.
- . En la retolació i publicitat, en general.

A la comarca dels Ports, on el 96,90 % de la població sap parlar el valencià, la normalització és relativament fàcil si ens hi posem decididament.

De tota manera, sembla que hi ha dues opcions. O deixar-nos endur

Todolella. J.M.Z.

Cincorres. J.M.Z.

Portell.- Josep M^o Zapater

per aquesta inèrcia encaminada a la substitució lingüística i la despersonalització cultural, a la mort com a poble, o encetar un procés creador i imaginatiu cap a la recuperació i la

dignificació de la nostra llengua i de nosaltres mateixos. Jo em decanto per aquesta segona.

Gemma Vives i Boix

Carnisseria MANERO

Especialitat en embotits casolans

Cl. Sant Joaquim, 16
Tel. 18 10 65
CINCTORRES

SUBSCRIVIU-VOS A LA REVISTA AU!

Ompliu els dos blocs:

NOM _____

DOMICILI _____

POBLACIÓ (i Codi postal) _____

Se subscriu a la revista de la comarca dels Ports AU! pel període d'un any (cinc números: els quatre habituals més un extraordinari d'estiu. Aquest primer), prorrogable, si no hi ha ordre en contra, per un import de 1.000 pessetes.

Aquesta subscripció li dóna dret -sense haver d'abonar res més- a ser soci de l'Associació Cultural i Comissió de Normalització Lingüística dels Ports, podent participar d'aquesta manera en l'organització de les activitats i en l'elecció (bé personalment o bé per correu) dels càrrecs de la Junta Directiva.

Feu un cercle a l'opció que trieu:

- Vol ser membre de l'Associació
- No vol ser membre de l'Associació

Es demana que paguen amb càrrec al meu compte els rebuts que presentarà anualment l'Associació Cultural i Comissió de Normalització Lingüística dels Ports.

CAIXA O BANC _____

Nº DE LLIBRETA O COMPTE _____

CARRER _____

POBLACIÓ _____

_____ de _____ de 1988.

Firma

NOM _____

DOMICILI _____

POBLACIÓ (i Codi postal) _____

Se subscriu a la revista comarcal dels Ports AU! pel període d'un any (cinc números, aquest primer), prorrogable, si no hi ha ordre en contra, per un import de 1.000 pessetes.
Es demana que paguen amb càrrec al meu compte els rebuts que presentarà anualment l'Associació Cultural i Comissió de Normalització Lingüística dels Ports.

CAIXA O BANC _____

Nº DE LLIBRETA O COMPTE _____

CARRER _____

POBLACIÓ _____

_____ de _____ de 1988.

Firma

ECOLOGIA

La contaminació de la Tèrmica

La comarca dels Ports encara pateix actualment els efectes devastadors de la contaminació d'òxids de sofre i nitrogen emesos per la xemeneia de 343 metres de la Central Tèrmica d'Andorra.

Han passat ja 8 anys des que comença a funcionar i les conseqüències nefastes s'estan escampant cada vegada més al llarg i ample de la nostra contrada.

Segons reconeixen des de l'Administració estan afectades més de 200.000 Hes. Els boscos i els arbres d'esta comarca han emmalaltit. De

lluny no es nota molt però a mida que et poses més a prop d'ells vas veient com la tonalitat de les seues fulles va canviant i el color rogenc, senyal inequívoca que la malaltia, s'apodera d'elles.

Els arbres de fulla perenne són els principals afectats. I entre ells, els ginebres destaquen com a primers ferits. A la vora de la carretera que uneix Morella amb Cinctorres, als voltants del Mas de Boix no en quede cap de sa. I en els altres llocs passa el mateix. També els pins i les carrasques estan afectats i podríem posar qualsevol lloc com a exemple.

Algunes persones no s'ho acaben de creure perquè veuen com a la primavera els arbres renoven el seu fullam i sembla com si encara els quedara vitalitat. Haurien de pensar, però, que els arbres són uns sers vivents que trauen totes les seues forces i es resisteixen a morir. Però quan la processó va per dins és difícil que al final no es manifeste.

No sé jo si encara estem a temps d'evitar la desertització de les nostres terres, però sí que hem de fer tant com poguem per a intentar-ho.

J.M.Z.

Ultramarins - Ferreteria - Carnisseria
Electrodomèstics - Calçats - etc., etc.

Societat Cooperativa de Consum

L'AVENIR

Al servei de Cinctorres i Comarca
PREUS MÍNIMS

Sant Vito, 11 - Tel. 18 10 77
Sant Roc, 16 - **CINCTORRES**

Amec o sofre

Xè, mireu com plou!
Ha fotut dos trons.
Mira com baixi el carrer
Pareix que s'ha parat
prompte eixirà el sol
Què redéu és això groc?

Així apareix per a alguns dels que vivim a esta comarca el **duendo** poderós de la **PLUJA ÀCIDA**, que més haguere valgut no conèixer mai. Es veu que és un regal del progrés i la incompetència dels diversos governs que l'han permès i, per què no dir-ho clar, li han donat suport sense cap mena d'escrúpul. Qui ens havia de dir que d'Andorra ens enviarien uns fums carregats de coses tan rares com L'ANHÍDRID SULFÚRIC I L'ÀCID NÍTRIC a més d'altres coses que no són precisament aigua de celis. Desgraciadament no podem fer molta cosa, però em penso que no fem res. Hi ha opinions per a tots els gustos, des de fer-la volar fins a passar el temps en informes i informacions i no sé quantes coses més. Però la realitat és que la Central Tèrmica d'Andorra està funcionant a tota potència i, per tant, destruint cada dia més la vida dels Ports i altres llocs.

Veem algunes de les conseqüències més immediates del funcionament de la Central Tèrmica d'Andorra a la nostra comarca. Les dades que us oferim són un extracte d'un estudi fet l'any 1987 pel senyor Julio Rubià de la Universitat de Barcelona.

La central tèrmica d'Andorra té tres grups de tres-cents cinquanta megawatts de potència cada un. Per a la combustió utilitza lignits de baixa qualitat que contenen molta quantitat de sofre. Expulsa a l'atmosfera dues-cents cinquanta mil tones de SO_2 cada any.

La zona més castigada es troba a uns seixanta quilòmetres de la central. Els fums que expulsa produeixen una capa estable de SO_2 , que el vent transporta a la nostra comarca.

El bosc i la vegetació

Les pluges àcides provoquen una intoxicació a tot el bosc. Els mals que produeixen poden reduir fins a un quaranta per cent el rendiment de la fotosíntesi dels arbres.

Entre els anys 1984 i 1985 hi ha cinquanta mil hectàries afectades.

Entre els anys 1986 i 1987 n'hi ha, ja, cent seixanta mil, a la nostra comarca.

Les conseqüències biològiques de la pluja àcida a llarg termini poden ser més serioses que les immediates.

Com afecta a l'ésser humà

Les persones depenem dels ecosistemes. L'any 1952, en la ciutat de Londres es va crear una pol·lució que va fer morir més de quatre mil persones. Els americans calculen que anualment es produeixen cinquanta mil morts a causa dels verins ambientals, un dels quals és la pluja àcida.

A l'Alemanya Federal les autoritats afirmen que entre dos mil i quatre mil xiquets moren tots els anys com a conseqüència directa o indirecta de la contaminació ambiental. Uns estudis mèdics molt recents, efectuats a la Conca del Rin, mostren la relació directa entre les malalties de les vies respiratòries, malalties coronàries i els problemes circulatòris en l'increment de la contaminació de l'aire. La contaminació s'introdueix a l'organisme de tres maneres: per via digestiva -aliments líquids i sòlids- per via dèrmica -pell i mucoses- i per via respiratòria -l'aire que respirem-.

Com hem vist, la pluja àcida no respecte res. A més, tenim el mal de la pedra que afecta els nostres monuments. Si després de matar els boscos i la vegetació, la pedra i qui sap quantes coses més, encara ixen per la tele i ens diuen que la **CENTRAL TÈRMICA DE ANDORRA NO CONTAMINA**, si això no és un assassinat ecològic.

Que vingue Déu i que ho veiguel!

R

COMERCIAL CARCELLER

Sant Josep, 4
Tel. 18 10 08

Mare de Déu de Gràcia, 78

CINCTORRES

Eugenio Camañes Julián

Joieria i Relotgeria
ARTICLES DE REGAL

Mare de Déu de Gràcia, 45
Tel. 18 10 06
CINCTORRES

En resposta al Director de Medi Ambient

El passat dia 18 d'abril, apareixien publicades a LA HOJA DEL LUNES, unes declaracions del Director del Medi Ambient, Fernando Martínez Salcedo, en les que entre d'altres coses afirmava. EL DESASTRE FORESTAL DELS PORTS, «NO ÉS IMPORTANT», o també que la contaminació atmosfèrica del nostre país, «NO ÉS ESPECIALMENT SIGNIFICATIVA».

Pareix ésser que el Sr. Salcedo, no té molt de compte amb les coses que eixen de la seua llengua. Nosaltres som gent de poble, però no ens xuplem els dits, i no estem disposats a quedar-nos impassibles davant d'aquestes afirmacions, i menys encara si aquestes venen del Dtor. del Medi Ambient.

Potser vegerem com a més lògic que aquestes afirmacions, les fera el President d'Endesa, però lés clar! Endesa, és una empresa de l'Estat i per tant, el Sr. Salcedo, no ha de contradir al govern. ¡Quines coses s'han de sentir! La persona que ha de vigilar per la defensa de l'ecosistema, està donant suport als interessos d'una Central Tèrmica que destrueix la vida a la comarca dels Ports.

Sr. Salcedo, i Srs. d'Endesa, si els plau, abstinient-se de fer certes declaracions, Vostès mateixos es contradueu. I si no, per a què han instal·lat la planta de rentat de Carbó a la Central d'Andorra? O, per a què volen instal·lar la planta de «lecho fluivizado». (Per a reduir la contaminació, és clar). Podríem enumerar moltes declaracions d'alts càrrecs, però tan li fa!

La comarca dels Ports, és pobra econòmicament, però és molt rica amb flora i fauna, i sobretot en valors humans, i sabem que no podem enfrontar-nos al potencial econòmic d'Endesa i del Govern. No ens resignem, però, a callar davant l'evident injustícia i crueltat que pateix la nostra comarca.

La contaminació afecta als Ports. Els nostres boscos, s'estan ofegant amb el fum del funeral dels nostres veïns, i això no està bé.

Els pins, les carrasques, i la fauna, poden lluitar i defensar's quant els ataquen fenòmens naturals, però quant aquests sers són atacats amb productes químics llançats per l'home, la natura es torna dèbil, i

PLOU PROUSOFRE

mor irreversiblement. És per això que l'home és qui ha de defensar la natura quant aquesta es troba indefensa.

Correspon als pobladors de la comarca dels Ports, lluitar amb tots els mitjans legals de que disposen, mantenint un diàleg més seriós i

menys partidista amb totes les parts implicades, per a cercar solucions urgents i efectives. Pel contrari, dins de cinc o deu anys, vorem a la premsa algunes declaracions en les que diran «El desastre forestal als Ports SI ÉS IMPORTANT».

Ignasi

Cercs

Un cas semblant al nostre

El passat mes de febrer va tenir lloc a l'Audiència de Barcelona un judici per delictes ecològics contra el director de la Central Tèrmica de Cercs.

Diversos fets com la mort de 13 vaques al poble de Vallcebre, problemes de salut per a les persones, pèrdua de collites, mort de boscos de pins silvestres, van portar a Alternativa Verda, un grup ecologista, a denunciar al director de la Tèrmica de Cercs com a culpable d'aquests sinistres.

L'acusació demanava que es posaren mides per evitar la contaminació, conscients de que exigir el tancament de la tèrmica, haguera estat quasi impossible per la quantitat de gent de la mateixa comarca

del Berguedà que treballa a la mina de carbó.

Els jutges van condemnar al director a un mes d'arrest i a pagar una multa de 30.000 ptes. considerant-lo culpable del delictes ecològics.

El tribunal va considerar, tanmateix, que no són les seues funcions obligar a FECSA, empresa propietària de la tèrmica, que instal·le filtres descontaminants com havien demanat els ecologistes.

Els ajuntaments dels Ports també tenen en tràmit un judici contra ENDESA, però vist aquest precedent poques esperances ens poden quedar del resultat d'aquest judici.

J.M.Z.

RIP

Preguem en caritat
per l'ànima dels abres
i hòmens dels Ports
que pertiriran
pròximament per
«accident natural»
causat pel gran
XUMENERON
d'Andorra

Qui ens vol enganyar?

He regirat entre els retalls de premsa per tal d'esbrinar l'opinió que alts càrrecs de l'administració espanyola tenen sobre el problema de la contaminació de la Tèrmica.

El ministre de relacions amb les Corts, Virgilio Zapatero, insisteix en que no existeix relació causa-efecte entre les emissions de diòxids de sofre de la central tèrmica d'Andorra i la degradació de les masses forestals dels Ports i el Maestrat, en una informació publicada al Mediterráneo (24-3-88).

Si fem cas dels informes, tant a sovint contradictoris, o potser manipulats, ens creurem aquestes afirmacions. Però en tal d'aplicar el sentit comú, l'evidència ens mostra

tot el contrari del que manifeste el ministre.

Per la seua banda el director del Medi Ambient, Fernando Martínez Salcedo, aprofitant una visita a la central tèrmica per inaugurar la planta de rentat del carbó (està inaugurada però encara no ha entrat en funcionament, ¿...?) afirmava que no es pot dir que hi ha una degradació important (com no viu ací per a ell no és important) i continuava «...no hi ha una vinculació directa entre la situació de degradació ambiental i les emissions de la central tèrmica». (Mediterráneo 18-4-88).

Ara resultarà que els que deuriem vetllar per la natura i el medi

ambient estan fent lloances de les indústries que no fan res per protegir la natura. (El podrien canviar de ministeri; el medi ambient n'eixiria beneficiat).

A l'altra banda estan les declaracions de Prudencio Perera, de la Direcció General de Medi Ambient, protecció de consumidors i seguretat nuclear de la C.E. qui afirmava que «s'ha comprovat que existeix una relació de causa-efecte entre els contaminants emesos per la central i la contaminació produïda als voltants». (Mediterráneo 19-5-88).

A vore si embolicant-nos ens fan engolir el fum com ho han fet fins ara.

J.M.Z.

“La gent de
l'Aplec”
CINCTORRES

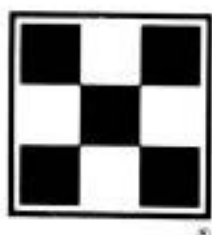

PRIMERS EN INVESTIGACIÓ
PRIMERS EN VENDA
PRIMERS EN RESULTATS
PRIMERS EN SERVEI

COMPROVEU ELS NOUS PLANS PER A CONILLS

Gallina Blanca Purina

- explotació intensiva
- explotació mitja
- minifundi

Gallina Blanca Purina

programa el futur
amb la investigació d'avui

Ací Les gàbies

EXTRONA

produir per a
més i millor

HIGIÈNIQUES – MANEJABLES
DURADERES ECONÒMIQUES

¡¡SOL·LICITE CATÀLEG INFORMATIU!!

DISTRIBUÏDOR EN ESTA ZONA
ANTONIO MOLES SEGURA

C/. Sant Lluís, 54 – Tel. 18 10 30
CINCTORRES